

Elevskyddsombudsutbildning

Detta kommer vi gå igenom idag

- Presentationsrunda och check in-övning
- Syfte och mål
- Film – Vad gör ett elevskyddsombud?
- Lagar och styrdokument
- Paus
- Vad säger statistiken?
- Workshop och reflektionsövningar
(olika workshops och reflektionsövningar finns på bild 15-25)
- Tips och råd

Presentationstrunda

Vilka är här idag?

- Namn, klass/ uppdrag
- Har du varit elevskyddsombud eller arbetat med arbetsmiljö innan?

Check in-övning

Eventuella frågor innan vi fortsätter?

Syfte och mål

– elevskyddsombudsutbildning

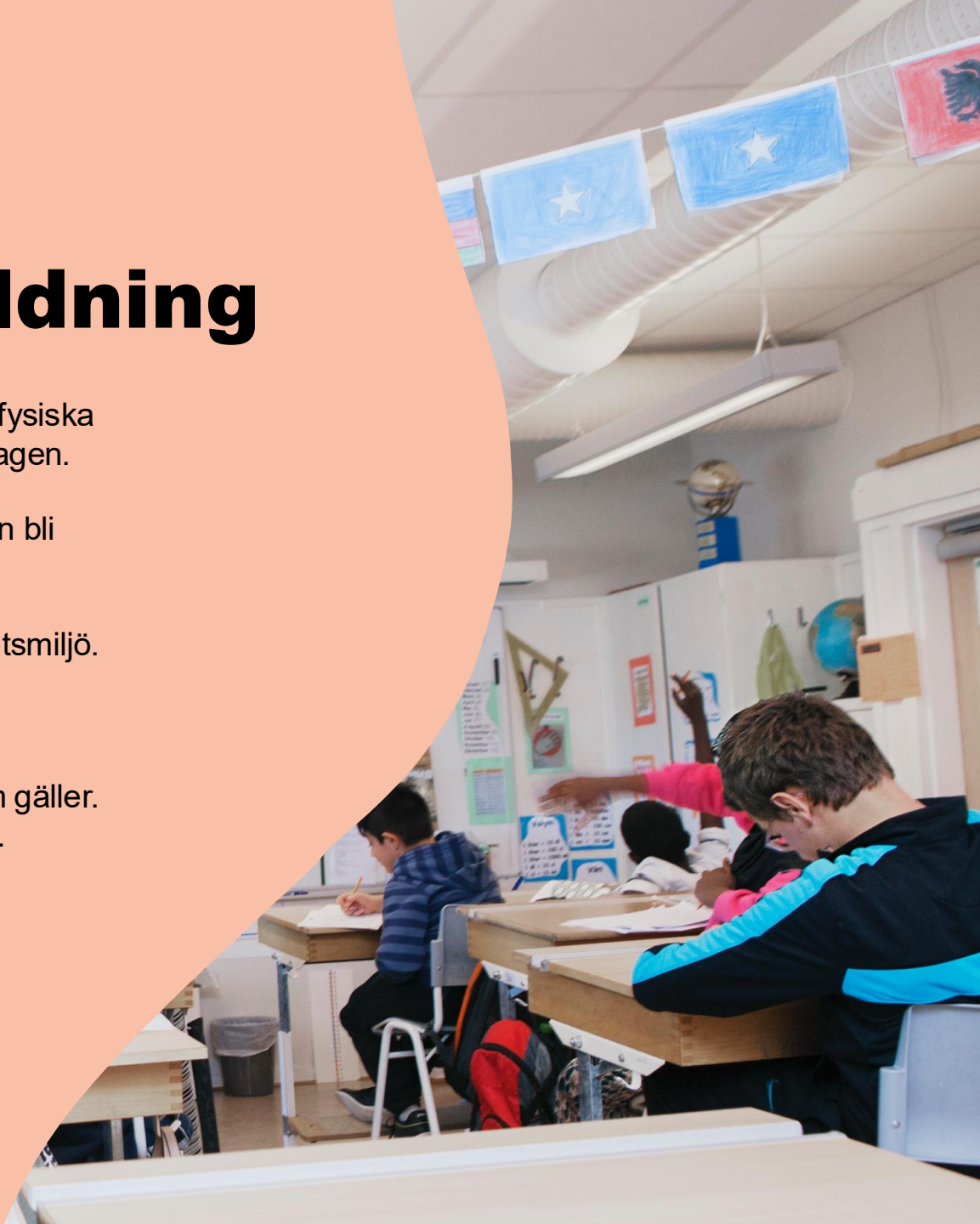
Elevskyddsombudsutbildningen bygger på de lagar och planer som gäller den fysiska och psykosociala arbetsmiljön - Arbetsmiljölagen, Barnkonventionen och Skollagen.

Rektor bedömer vilka risker som finns för att du som elev eller medarbetare kan bli sjuka eller skadas i skolan och ska förebygga de riskerna.

Alla på skolan är skyldiga att följa arbetsmiljöreglerna och bidra till en god arbetsmiljö.
Vi är varandras arbetsmiljö.

Syfte och mål

- Du som elev ska veta vilka rättigheter du har och vilka lagar och regler som gäller.
- Målet är att elever på skolan ska vara delaktiga i skolans arbetsmiljöarbete.

"Från och med årskurs 7 i grundskolan och i gymnasieskolan har eleverna rätt att medverka i skolans arbetsmiljöarbete genom att utse elevskyddsombud. Elevskyddsombuden utses av alla elever, och representerar alla eleverna"
Arbetsmiljöverket

Film – Vad gör ett elevskyddsombud?

Uppdrag elevskyddsombud

Vad gör ett elevskyddsombud

- Från årskurs sju och uppåt
- Representant
- Arbetsmiljöronder
- Samarbeta med övriga skyddsombud

Vad ska du göra som elevskyddsombud

- Ta reda på vad dina klasskompisar och andra elever tycker om sin arbetsmiljö.
- Målet är att jobba för en bra arbetsmiljö på skolan tillsammans med skolledningen och skyddsombuden
- För att nå målet behöver du samarbeta med eleverna på skolan, med skyddsombuden och med skolledningen.
- Framför synpunkter på arbetsmiljön till skolledningen.
- Delta i skolans arbetsmiljöronder och framför elevernas perspektiv och åsikter.

Vad ska du göra som elevskyddsombud

- Ta del av anteckningar och protokoll från olika möten om arbetsmiljön, till exempel arbetsmiljöronder.
- Känna till de planer och rutiner som skolan har i sitt systematiska arbetsmiljöarbete.
- Delta i planering vid eventuell om- eller tillbyggnad av skolan.
- Bevara förtroende – om du får veta något i förtroende, sprid inte informationen till andra än de som behöver veta till exempel rektor eller elevhälsoteam. Respektera tystnadsplikten.

Vad säger Arbetsmiljölagen om elevskyddsombud?

- Elevskyddsombuden utses av eleverna.
- Eleverna har rätt att utse två elevskyddsombud per årskurs på högstadiet.
- Rektorn ska se till att elevskyddsombuden får den utbildning och den ledighet som behövs för uppdraget.
- Elevskyddsombuden har rätt till den information som behövs för uppdraget.

Vad är arbetsmiljö?

- Den fysiska miljön på en arbetsplats som till exempel på skolan. Exempel är luft, temperatur, lokaler och buller.
- Den psykosociala arbetsmiljön är till exempel hur man trivs, trygghet, samarbete och relationer.

Kan du komma på fler exempel?

Lagar och styrdokument kopplade till elevskyddsombud

- FN:s konvention om barns rättigheter “Barnkonventionen”
- Arbetsmiljölagen
- Diskrimineringslagen
- Skollagen
- Läroplan
- Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Risk- och friskfaktorer i arbetsmiljön

Diskutera tillsammans två och två.

Vad kan vara en riskfaktor?

Vad kan vara en friskfaktor?

Risk kan vara:

buller, dålig luft och städning,
mobbing, exkludering (alla
får inte vara med) och
otrygghet.

Frisk kan vara:

bra fysisk miljö, inkludering
(alla får vara med),
inflytande, bra bemötande
och trygghet.

I ett systematiskt
arbetsmiljöarbete (SAM)
ska friskfaktorerna behållas
och tas till vara på men
behålla och minska eller ta
bort riskerna.

**Vad tycker du fungerar bra
på skolan?**

**Vad är det som gör att
eleverna trivs och mår bra?**

Friendsrapporten 2024

- **Nästan hälften, 46%**, av elever mellan 10-16 år i Sverige uppger att de har utsatts för kränkningar eller mobbning i skolan eller på nätet.
- **Var fjärde elev** har stannat hemma på grund av otrygghet eller ensamhet.
- **7 av 10 elever** som angett att det inte går bra i skolan har varit utsatta för kränkningar eller mobbning.
Och 6 av 10 elever som utsatts återkommande för mobbning i skolan eller på nätet har stannat hemma för att de känt sig otrygga eller ensamma.
- **Barn som känner sig trygga** och som mår bra presterar även bättre i skolan

De barn som är utsatta för kränkningar eller mobbning har dubbelt så ofta icke godkänt i något av kärnämnen.

Från Friendsrapporten 2023

- Elever med NPF (neuropsykiatrisk funktionsnedsättning) är oftare utsatta för mobbning jämfört med de elever som inte har det.
- Det är tre gånger så vanligt att elever som identifierar sig som HBTQI+ är utsatta för mobbning jämfört bland elever som inte gör det.

Friendsrapporten 2023

Friends kartläggning om hur elever upplever tryggheten på skolor runt om i Sverige visar att de otryggaste platserna är:

- Toaletter
- Omklädningsrum
- Platser där eleverna vistas när det inte är lektion

Är det något som du som elevskyddsombud uppmärksammat?

Hur kan ni arbeta med att skolan ska vara en trygg plats?

Tips:

- Trygghetsvandring på skolan
- Enkätundersökning
- Prata om trygghet på skolan på klassråd och elevråd

Reflektionsfrågor och tips kopplade till Friendsrapporten

Hur förebygger skolan trakasserier
och kränkningar?

Tips:

- Säga ifrån när någon utsätts för trakasserier och kränkningar
- Berätta för vuxna på skolan
- Aktivt arbeta med och prata om normkritik samt normer och värden i klassrummet
- Ta hjälp genom att arbeta med Planen mot diskriminering och kränkande behandling

Reflektionsfrågor och tips kopplade till Friendsrapporten

Hur kan ni på skolan hjälpas åt att
uppmärksamma om någon är
mobbad eller ensam?

Tips:

- Synliggöra och diskutera värdegrunden i klassrummet
- Enkätundersökning
- Skapa en inkluderande miljö till exempel genom gemensamma aktiviteter på rasterna

Workshops och reflektionsövningar

Vem kan ni kontakta om ni har frågor eller information om skolans arbetsmiljö?

Hur ska elever på skolan få veta om att elevskyddsombud finns och vilka ni är?

Hur ofta ska ni ses?

Workshops och reflektionsövningar

Går det att säga om det är en bra eller dålig arbetsmiljö utifrån antal anmälningar som har med arbetsmiljön på skolan att göra?

Vi vet att det är mer som händer än det som anmäls.

Är det bra att ha många eller inga anmälningar alls?

Problematisera.

Workshops och reflektionsövningar

Några elever blir ofta utsatta för knuffar och kränkande kommentarer när de står i kön till matsalen från andra elever. Det har pågått en längre tid och sker när ingen vuxen ser. De utsatta eleverna berättar för sin lärare men som inte tar det på allvar utan säger att det kanske bara är på skoj. Eleverna som berättat vågar eller orkar inte stå på sig och som en följd av händelserna har ett par av de utsatta eleverna fått sämre skolnärvaro den senaste tiden.

**Hur tänker du om detta?
Vad kan göras? Av vem?**

Workshops och reflektionsövningar

När eleverna inför idrottslektionen byter om i omklädningsrummet blir en elev utsatt för kränkningar/ nedsättande ord av ett par andra elever i klassen. Flera andra elever hör det men låtsas som att de inte hör.

**Hur kan du som
skyddsombud hjälpa den
utsatta eleven?**

Workshops och reflektionsövningar

En elkontakt är trasig och det saknas en del så att man kan se elkablar.

**Vad kan du som
elevskyddsombud göra?**

Workshops och reflektionsövningar

Några elever på skolan pratar med andra elever om sina fördomar och kränker en minoritet och försöker påverka andra elever.

**Hur kan skolan arbeta
med värdegrund?**

Workshops och reflektionsövningar

Det är flera prov, inlämningar och läxor i samma vecka. Många elever känner sig stressade och upplever att tiden inte räcker till. Flera elever berättar för dig som elevskyddsombud att de inte hinner läsa in allt eller göra alla läxor.

**Vad kan du som
elevskyddsombud göra?**

Workshops och reflektionsövningar

Prata gärna med fackförbundens skyddsombud på skolan. Eftersom vi är varandras arbetsmiljö så finns säkert många gemensamma frågor. Ensam är inte starkast, så tveka inte att diskutera frågor med lärarna. Har elever problem med höga ljudnivåer i klassrummen så påverkas troligtvis lärarna lika mycket.

- *Hur kan ni ta reda på vilka fackförbundens skyddsombud är?*

Några råd och tips att ta med i arbetet

Lär dig dina rättigheter

Du har rätt till utbildning, information och ledighet från skolarbetet när det behövs för uppdraget, och rätt att vara med i skolans skyddskommitté.

Håll koll på den fysiska arbetsmiljön

Gå skydds rond och använd checklistor för att ringa in problem som smutsiga toaletter, bullrig matsal, stökiga korridorer och dålig luft i klassrummet. Håll koll på den psykosociala miljön. Förekommer kränkningar? Hur är stressnivån?

Några råd och tips att ta med i arbetet

Samarbeta med andra

Samverka med rektor och med skyddsombuden för lärare och annan skolpersonal. Samarbeta med andra elevskyddsombud.

Planera - genomför

Se till att skyddskommittén gör en arbetsmiljöplan. Bestäm vem som ansvarar för vad, när det ska vara klart samt hur och när det ska följas upp.

Gör dig känd på skolan

De elever du representerar behöver få veta vem du är och vad du gör som elevskyddsombud.

Du representerar eleverna - inte dig själv. Om elever på skolan ber dig föra fram förslag eller synpunkter ska du göra det även om du inte delar deras åsikt.

Några råd och tips att ta med i arbetet

Bevara förtroenden

Om du får veta något i förtroende, sprid inte informationen till andra än dem som måste få veta, till exempel rektor eller elevhälsoteamet. Respektera tystnadsplikten. Elevskyddsombuden ska inte vara med när sekretessbelagda saker behandlas, men om du ändå råkar höra något sådant har du tystnadsplikt.

Fördjupningsdel

VAD ÄR VAD?

De tre *juridiska termer* som används i skollagen och diskrimineringslagen är **trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling**.

Trakasserier:

ett uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Kränkande behandling:

ett uppträdande som, utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen, kränker en elevs värdighet.

Sexuella trakasserier:

ett uppträdande av sexuell natur som kränker någons värdighet.

VAD ÄR VAD?

De tre *juridiska termer* som används i skollagen och diskrimineringslagen är **trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling.**

Mobbning:

- Åsamka obehag
- Upprepade tillfällen

Definitionen från skolverket :

”Begreppet mobbning finns inte i skollagen. En vanlig användning av ordet är om ett barn eller en elev blir utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier vid upprepade tillfällen”

Skolverket

**När övergår
kränkande behandling
till mobbning?**

FN:s konvention om barns rättigheter - Barnkonventionen

Både barnkonventionen och skollagen genomsyras av att barnet ska få möjlighet till delaktighet, inflytande och utveckling och barnets bästa ska vara utgångspunkt i all utbildning. De ska också få ta del av grundläggande värderingar och respekten för mänskliga rättigheter.

Arbetsmiljölagen och Arbetsmiljöverket

Arbetsmiljöverket har tillsyn över arbetsmiljön på alla arbetsplatser i landet. Arbetsmiljöverket:

- Ser till att de som **har** ansvar för arbetsmiljön också **tar** ansvar för den.
- Gör ibland inspektioner av arbetsmiljön på olika arbetsplatser.
- Ger ut föreskrifter om olika delar i arbetsmiljön.

Det finns regler om skyldigheter för arbetsgivare och andra skyddsansvariga om att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet. Det finns också regler om samverkan mellan arbetsgivare och arbetstagare, till exempel regler om elevskyddsombudens verksamhet.

Diskrimineringslagen

Diskrimineringslagen finns för att se till att alla har lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

I lagen står det att elever har rätt till att inte bli diskriminerade i skolan. Diskrimineringslagen riktar sig till skolan vilket innebär att det är skolans ansvar att förebygga och aktivt åtgärda att diskriminering inte förekommer i skolan.

Arbetsmiljön i skolan

- Skolverket

- Skolan ska främja en trygg och tillitsfull arbetsmiljö för alla elever och all skolpersonal där alla elever har möjligheter att lära och utvecklas.
- Det är viktigt att alla känner sig inkluderade. Lärare ska ha samma positiva förväntningar på alla klasser och på alla enskilda elever och organisera grupper så att alla elever kommer till sin rätt.
- Arbetsmiljön handlar också om hur lärare och elever bemöter varandra i vardagen och får prata om vilka värderingar som är viktiga att vårda och att de görs delaktiga i skolans verksamheter.

Skollagen

I skollagen står det om vilka rättigheter och skyldigheter barn, elever och vårdnadshavare har. Alla elever har rätt att få den undervisning och stöd som de behövs för att klara skolan och känna sig trygg i skolan. Alla på skolan måste behandla varandra på ett bra sätt och om någon inte blir behandlad bra ska denne få hjälp så att det blir bra.

Läroplanen

Läroplanen för grundskola (Lgr22) och anpassad skola (Lgrsär22)

I läroplanen står det om skolans uppdrag och är den som styr undervisningen i skolan. Inledningsvis i läroplanen står det bland annat om alla människors lika värde och vad varje elev har rätt till.

Det står också om de övergripande målen för utbildningen och om kursplanerna för olika ämnen som till exempel svenska, engelska och matematik. I läroplanen finns även bestämmelser som styr hur lärarna ska göra när de sätter betyg.

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Planen finns för att förebygga och se till att barn och elever inte utsätts för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling. Det innebär att alla barn och elever har rätt att vara sig själva och bli behandlade med respekt.

Varje skola ska arbeta målinriktat mot kränkande behandling av barn och elever och ska årligen upprätta en årlig plan mot kränkande behandling.

Årshjul för PDK-arbetet

Barn- och elevombudet arbetar mot kränkningar och mobbning

Barn- och elevombudet (BEO) bevakar barns och elevers rättigheter och utreder uppgifter om kränkningar i skolan. BEO kan även kräva skadestånd för barn och elever som varit utsatta för kränkningar och mobbning.

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Arbetsmiljöverket har regler om att man i skolan och på alla andra arbetsplatser hela tiden ska arbeta med att göra arbetsmiljön bättre, det kallas för **systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM)**.

Enligt lagen ska eleverna få vara delaktiga och ha inflytande i hur skolan fungerar till exempel genom klassråd och elevråd.

Vi är **varandras** arbetsmiljö. Hur vi gör i skolan och hur vi är mot varandra påverkar hur vi mår.

Som elevskyddsombud kan du föreslå att skolan ska göra mer av det som fungerar bra eller uppmärksamma rektorn på om det är något som fungerar mindre bra.

Här skulle du kunna vara med i skolans arbete med PDK-årshjulet.

Workshops och reflektionsövningar

Förslag på fördjupning

Gå igenom punkterna **Att tänka på i skolmiljön** i broschyren från arbetsmiljöverket.

[Arbetsmiljön i skolan – broschyr](#)

Plan framåt och minnesanteckningar – förslag på checklista

- ☐ När och hur ofta ska elevskyddsombuden träffas?
(eventuellt arbeta utifrån fördjupningsdelen i PPT med frågor på nästkommande möten)
- ☐ Kontaktuppgifter till den som är ansvarig för elevskyddsombuden på skolan.
- ☐ Dokumentation, mötestider och planering – var ska det finnas? Kan årshjul hjälpa?
- ☐ Hur blir elevskyddsombud delaktiga i skolans systematiska arbetsmiljöarbete?
Hur kan elevskyddsombuden vara delaktiga i arbetet med skolans PDK?
- ☐ Hur följs arbetet upp? Och hur ofta ska möten ske med skollädaing/ rektor?
Hur återkopplar skolan/ rektor till elevskyddsombud och elever?
- ☐ Hur utvärderas arbetsmiljöarbetet med elevskyddsombud?
- ☐ Vilka enkäter finns för att ta reda på hur trivseln på skolan är?
- ☐ Hur kan klassråd och elevråd arbeta med elevskyddsombud och arbetsmiljöfrågor?
- ☐ Vilka goda exempel har lyfts som kan arbetas eller föras vidare?
- ☐ Vill vi samverka med andra skolor och göra utbyten mellan elevskyddsombud?
- ☐ Intyg till alla elever som gått utbildningen.

Ta inspiration eller använd er av det som Prevent tagit fram. www.prevent.se

Intyg Elevskyddsombudsutbildning

Elever som gått Elevskyddsombudsutbildningen får ett intyg på att de gått den. Detta intyg får de från den som håller utbildningen.

Intyg
Elevskyddsombud

FÖRNAMN EFTERNAMN

Har genomgått en elevskyddsombudsutbildning.

Tillsammans är vi varandras arbetsmiljö.
Tack för ditt deltagande!

Skolans namn
Grundskoleförvaltningen

Förnamn Efternamn, Göteborg Datum

 Göteborgs
Stad

Intyg
Elevskyddsombud

FÖRNAMN EFTERNAMN

Har genomgått en
elevskyddsombudsutbildning innehållande:

- Lagar och styrdokument som gäller för arbetsmiljön och elevskyddsombuden
- Det systematiska arbetsmiljöarbetet
 - Vad är arbetsmiljö
 - Workshops

Skolans namn
Grundskoleförvaltningen

Namn/underskrift, Göteborg 2022-08-26

 Göteborgs
Stad